

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СУЇЦИДОЛОГІЯ»

за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія»
циклу професійної вибіркової підготовки
за першим (бакалаврським) рівнем
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 053 «Психологія»

Рекомендовано кафедрою
соціально-гуманітарних дисциплін
на 2024–2025 навчальний рік
Протокол від
«01» липня 2024 року № 1

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Суїцидологія»

2024 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Суїцидологія» є оволодіння категоріальним апаратом психології суїцидальної поведінки; ознайомлення з методологією головних шкіл та підходів до причин виникнення та класифікації самогубств; формування ґрунтовних знань щодо основних видів суїцидальної поведінки та їх проявів; оволодіння методами та прийомами профілактики суїцидальної поведінки.

Знання, отримані під час вивчення дисципліни спрямовані на формування навичок проведення психодіагностики основних проявів аутоагресивної поведінки, оцінки факторів суїцидального ризику, а також формування навичок організації превентивної та корекційної роботи з респондентами з «групи ризику».

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Кришталь Аліна Олександрівна, доцент кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту, кандидат педагогічних наук, доцент
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет № 245. Робочий номер телефону –
E-mail	Аліна Кришталь <kryshtal_alina@chipb.org.in>
Наукові інтереси	Технології навчання, психологія поведінки
Професійні здібності*	
Наукова діяльність за освітнім компонентом*	

* – заповнюється за бажанням НПП.

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно із затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті інституту (<https://chipb.dsns.gov.ua/ua/Osvitnya-diyalnist.html>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру згідно з розкладом з 14.00 до 15.00 в кабінеті № 245. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: сформувати достатній рівень знань та умінь щодо виникнення та динаміки основних форм аутоагресивної поведінки, соціально-психологічних механізмів та біологічних передумов самогубства; засвоїти практики психологічного консультування осіб із суїцидальними намірами; сформувати вміння та навички консультативної роботи та попередження суїцидальних спроб.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>	
Рік підготовки	3-й	3-й
Семестр	5-й	5-й
Обсяг дисципліни:		
в кредитах ЄКТС	3	3
кількість модулів	1	1
загальна кількість годин	90	90
Розподіл часу за навчальним планом:		
лекції (годин)	20	6
семінарські, практичні (годин)	24	-
самостійна робота (годин)	46	82
Форма підсумкового контролю	залік	залік

Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: загальна психологія, педагогіка і педагогічна психологія, психогігієна праці в особливих умовах праці, патологічна та клінічна психологія, соціальна та політична психологія.

Постреквізити: екстремальна та кризова психологія, психологічне консультування фахівців ризиконебезпечних професій, психологія здоров'я та психосоматика, переддипломна практика, виконання та захист кваліфікаційної роботи.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Абревіатура
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПР 1
Надавати кваліфіковану психологічну допомогу	ФР 23

(індивідуальну, групову) особистості у кризовому стані для активізації ресурсів життєстійкості.	
---	--

– формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	Абревіатура
Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.	СК 3
Здатність надавати домедичну допомогу постраждалим в умовах надзвичайних ситуацій та використовувати практичні методи і прийоми збереження психологічного та соматичного здоров'я.	ФК 5

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. «СУЇЦИДОЛОГІЯ»

Змістовий модуль 1.

Соціально-психологічні аспекти аутоагресивної поведінки

Тема 1. Теоретичні засади аутоагресивної поведінки. Феномен самогубства: історичний і сучасний стан проблеми. Сутність ключових понять суїцидології.

Література: [Баз.: 1, 3-5, 7. Доп.: 2-5, 11, 20, 24-28].

Тема 2. Психолого-педагогічні та медико-біологічні аспекти вивчення аутоагресивної (суїцидальної) поведінки.

Література: [Баз.: 3, 4, 6, 7. Доп.: 1, 6, 9-13, 16, 18].

Тема 3. Основні соціально-психологічні детермінанти суїцидальної поведінки. Морально-правовий підхід до проблеми суїциду.

Література: [Баз.: 1-3, 7. Доп.: 2, 5, 8, 11, 15-21, 24].

Змістовий модуль 2.

Психологічні засади профілактики суїцидальної поведінки

Тема 4. Динаміка та особистісний сенс суїцидальної поведінки.

Література: [Баз.: 1, 4, 5, 7. Доп.: 5, 9, 11, 13, 15, 17].

Тема 5. Соціоепідеміологічний аналіз причин нещасних випадків і самогубств.

Література: [Баз.: 3-5, 7. Доп.: 5, 9-11, 14, 17, 24].

Тема 6. Вікові та психопатологічні аспекти суїциду.

Література: [Баз.: 1, 3, 6, 7. Доп.: 2, 4, 9, 11, 15, 23-25, 28].

Тема 7. Соціально-психологічні, індивідуально-психологічні та особистісні чинники виникнення та перебігу суїцидальної поведінки у молоді. Психологічні особливості суїциду неповнолітніх.

Література: [Баз.: 1, 4-6. Доп.: 5, 9, 11, 13, 15-19, 24].

Тема 8. Психодіагностика аутоагресивної (суїцидальної) поведінки.

Література: [Баз.: 3, 4, 7. Доп.: 2, 4, 6, 11, 16, 18, 24, 27].

Тема 9. Підготовка до надавання першої психологічної допомоги.

Література: [Баз.: 1, 3, 4, 5, 7. Доп.: 2, 8, 16-18, 21, 26, 27].

Тема 10. Основні напрями профілактики суїцидальної поведінки. Діагностичні шкали, що використовують при роботі з суїцидентами. Робота «телефону довіри» з суїцидентами.

Література: [Баз.: 4, 5, 7. Доп.: 3, 5, 9, 13, 15, 22].

Підсумкова модульна робота

Залік

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви змістових модулів і тем	Очна (денна) форма здобуття освіти				
	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		лекції	семінари (практичні) заняття	самостійна робота	поточний контроль
МОДУЛЬ 1 «Психологія віктимної поведінки»					
Змістовий модуль 1.					
Соціально-психологічні аспекти аутоагресивної поведінки					
Тема 1. Теоретичні засади суїцидології. Феномен самогубства: історичний і сучасний стан проблеми.	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 2. Психолого-педагогічні та медико-біологічні аспекти вивчення аутоагресивної (суїцидальної) поведінки.	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 3. Основні соціально-психологічні детермінанти суїцидальної поведінки. Морально-правовий підхід до проблеми суїциду.	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Змістовий модуль 2.					
Психологічні засади профілактики суїцидальної поведінки					
Тема 4. Динаміка та особистісний сенс суїцидальної поведінки.	10	2	2	6	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 5. Соціоепідеміологічний	10	2	2	6	опитування, письмові

аналіз причин нещасних випадків і самогубств.					завдання, індивідуальна робота
Тема 6. Вікові та психопатологічні аспекти суїциду	10	2	2	6	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 7. Соціально-психологічні, індивідуально-психологічні та особистісні чинники виникнення та перебігу суїцидальної поведінки у молоді.	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 8. Психодіагностика аутоагресивної (суїцидальної) поведінки.	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 9. Основні напрями профілактики суїцидальної поведінки. Діагностичні шкали, що використовують при роботі з суїцидентами.	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 10. Підготовка до надання першої психологічної допомоги. Робота «телефону довіри» з суїцидентами.	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Підсумкова модульна робота	2	-	2	-	-
Залік	2	-	2	-	-
Разом за модуль 1	90	20	22	46	2

10. Орієнтовна тематики індивідуальних завдань (самостійна робота)

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень та ін.

Тематика індивідуальних занять, що наведена у програмі є орієнтовною. Здобувачам надається право вільного вибору теми індивідуальної роботи, що повинна відповідати таким критеріям як: актуальність та відповідність завданням навчальної дисципліни.

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання індивідуальних завдань (самостійної роботи) здобувачів викладені у методичних вказівках для самостійного вивчення дисципліни «Суїцидологія».

Перелік запитань, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Суїцидологія як міждисциплінарна система знань.

2. Ангедонія досуїцидальної стадії як детермінанта суїциду.
3. Антисуїцидальні чинники.
4. Основні напрями профілактики суїцидальної поведінки.
5. Безпосередня суїцидальна дія.
6. Біохімічні чинники.
7. Внутрішня (психічна) і зовнішня (дієва) форми суїцидальної поведінки.
8. Вплив екстремальних ситуацій на суїцидальну поведінку.
9. Вплив психічного стану на інформативність передсмертних записок.
10. Вплив соціальних зв'язків на суїцидальну поведінку.
11. Гендерні особливості суїцидальної поведінки.
12. Основні варіанти особистісного сенсу суїциду: суїцид-помста.
13. Етапи розвитку суїцидології як науки.
14. Зв'язок самогубства з соматичними захворюваннями.
15. Індивідуальні та групові стратегії подолання негативних переживань і почуттів.
16. «Гра зі смертю» в передсуїциді. Критерії оцінювання вираженості суїцидального наміру.
17. Історичні погляди на самогубство (Античність, Середньовіччя, ХІХ ст., ХХ ст.)
18. Класифікація самогубств Е.Дюркгейма.
19. Конфліктогенна сутність суїцидальної поведінки.
20. Основні варіанти особистісного сенсу суїциду: заклик про допомогу.
21. Мотиви самогубства.
22. Основні варіанти особистісного сенсу суїциду: альтруїстичне самогубство.
23. Основні варіанти особистісного сенсу суїциду: відмова від життя.
24. Міждисциплінарні зв'язки суїцидології.
25. Основні варіанти особистісного сенсу суїциду: суїцид-протест.
26. Гострий і хронічний передсуїцид.
27. Основні варіанти особистісного сенсу суїциду: суїцид-самопокарання.
28. Афективно-напружений і афективно-редукований типи передсуїциду.
29. Основні стадії суїцидальної поведінки.
30. Основні школи та напрями вивчення проблеми суїциду.
31. Особистісні конструкти, на які необхідно здійснювати вплив при проведенні корекційної роботи з суїцидентом.
32. Особливості консультування при суїцидальних намірах.
33. Підліткове самогубство: специфіка мотивації та проявів.
34. Передсуїцидальний стан і антивітальні переживання. Поняття та загальна характеристика професійних груп суїцидального ризику.
35. Предмет, завдання, методологічні та природничо-наукові засади суїцидології як науки.
36. Психодіагностичні методи визначення схильності до самогубств та ступеня суїцидального ризику.
37. Психологічний портрет суїцидента.

38. Психологічні засоби профілактики самогубств (корекція особистісних установок, аутогенне тренування, психогігієнічний комплекс, прогресивна релаксація, соціально-психологічні тренінги тощо).
39. Різновиди аутоагресивної поведінки.
40. Різновиди самогубств, скоюваних психічно хворими людьми.
41. Соціологічні чинники суїцидальної поведінки та її характеристика.
42. Соціально-правові аспекти суїцидальної поведінки.
43. Соціально-психологічні чинники суїцидальної поведінки як особливості міжособистісної взаємодії і спілкування.
44. Соціоепідеміологічні аспекти суїцидальної поведінки.
45. Різновиди суїциду. Суїцидальна спроба.
46. Способи суїциду і вплив на них етнокультуральних і особистісних характеристик суїцидента.
47. Ставлення до самогубства як до різновиду душевних розладів (Е.Ескіроль) та породження «хвороб» суспільства.
48. Суб'єктивне значення суїцидальної поведінки.
49. Суїцид та інші аутоагресивні форми поведінки.
50. Суїцидальна ідеяція та її етапи: пасивні суїцидальні думки, суїцидальні замисли, суїцидальні наміри.
51. Сучасний стан та основні тенденції розповсюдженості самогубств в Україні.
52. Сучасний стан та основні тенденції розповсюдженості самогубств у світі.
53. Схема збирання анамнезу про суїцидента (фізіологічний, сімейний, особливості онтогенезу).
54. Типи суїцидальної поведінки здорових людей.
55. Форми, методи і принципи корекційної роботи з суїцидентами.
56. Типи суїцидальної поведінки психічно хворих.
57. Філософські, медичні, історико-культурологічні оцінки сутності суїцидальної проблеми.
58. Форми суїцидальної дії: імпульсивна та розгорнута.
59. Психологічні засади організації попередження та корекції девіантної поведінки.
60. Психологічне консультування як метод профілактики девіантної поведінки.
61. Особливості психологічної роботи з асоціальними особами.
62. Особливості психологічної роботи з особами, які страждають алкогольною залежністю.
63. Особливості консультування при суїцидальних намірах.
64. Типи суїцидальної поведінки психічно здорових людей.
65. Особливості індивідуальної профілактичної бесіди з працівником ДСНС України, у поведінці якого присутній аутодеструктивний компонент.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни здійснюється у таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні

заходи, самостійна робота.

У навчальній дисципліні використовуються **такі методи навчання і викладання:**

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда); наочні методи навчання (презентації, ілюстрація, демонстрація, спостереження);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний.
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи;
- науково-дослідні завдання;
- самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік, стандартизовані тести, наскрізні та командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, презентація власних досліджень (тези доповідей), індивідуальні та групові завдання.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується у Черкаському інституті пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, вирішення ситуаційних завдань, виконання проектного завдання, підготовка тез доповіді тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі модульної контрольної роботи та диференційованого заліку.

Розподіл та накопичування балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальної роботи	Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна кількість балів
Модуль № 1	I. Поточний контроль		
	Лекції	10	0
	Семінари (практичні заняття)	10	3
	Індивідуальна робота	Т.1–10	1
	Модульна контрольна робота*	1	20
	II. Підсумковий контроль		
Залік*	1	40	40
Разом за всі види навчальної роботи модуля 1			100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру (включно із самостійною та індивідуальною роботою);
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (зокрема, самостійно опрацьований матеріал та індивідуальні завдання) під час роботи на заняттях та набутих навичок під час виконання практичних завдань.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському (практичному) занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів):

3 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь правильна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, є посилання на додатково опрацьовані джерела.

2 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, допущені незначні помилки, професійна термінологія використана правильно.

1 бал – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у відповіді допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Оцінювання **індивідуальних завдань** (самостійна робота) здійснюється на

семінарських заняттях за шкалою від 0 до 1 балу.

Критерії оцінювання залежать від форми виконання завдання. Наприклад (оцінювання есе, дайджесту, реферату):

1 бал – отримують здобувачі, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки.

0,5 балів – отримують здобувачі, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, частково здійснили їхній аналіз, але не зробили узагальнюючих висновків.

0 балів – отримують здобувачі, які не виконали завдання або у роботі яких виявлено факти академічної не доброчесності.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двадцяти тестових завдань та одного ситуаційного завдання. Відповіді на поставленні завдання здобувачів повинні відображати вільне володіння обсягом навчального матеріалу, передбаченого програмою.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольної роботи за модулем (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

сума балів за правильне виконання тестового завдання складає 10 балів. «Вага» одного правильно вирішеного тестового запитання складає 1 бал:

1 бал – правильна відповідь;

0 балів – неправильна відповідь.

Сума балів за виконання ситуаційного завдання складає 10 балів. При його оцінюванні береться до уваги вміння застосовувати знання на практиці (у вигляді наведення власних прикладів), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

10 балів – питання розкрито в повному обсязі, відповідь правильна, наведено переконливу аргументацію, використовуються професійні терміни, наявний творчий підхід.

9-7 балів – питання розкрито повністю, але обґрунтування відповіді недостатнє, використана професійна термінологія.

6-4 балів – питання розкрито частково, допущені значні помилки при аргументації, термінологія використана з помилками.

3-1 бал – питання розкрито на рівні окремих фрагментів, аргументація відсутня.

0 балів – питання не розкрито.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі диференційованого заліку.

Кожен варіант підсумкового контролю складається з двох теоретичних питань та практичного завдання. Відповіді на поставленні завдання здобувачів

повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на підсумковому контролі (оцінюється від 0 до 40 балів):

40 балів – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив поставлених завдань;

39-30 бали – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрив зміст поставлених завдань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

29-19 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

18-1 балів – здобувач частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту поставлених завдань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до заліку

1. Соціально-історичні аспекти проблеми самогубства.
2. Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки особистості.
3. Особливості переживання людьми самогубства близьких.
4. Основний психологічний зміст передсмертних послань суїцидентів.
5. Фізіологічна природа самогубства.
6. Біологічні та психолого-психіатричні фактори ризику суїцидальної поведінки.
7. Патологоанатомічні дослідження самогубства.
8. Суїцидальна мотивація.
9. Неусвідомлюване самогубство.
10. Ризикова гра і ризикова безпека.
11. Психопатологічне і афективно-невропатичне самогубство.
12. Самогубство психічно здорової людини.
13. Демонстративно-маніпулятивна форма суїцидальної поведінки.
14. Внутрішні і зовнішні форми суїцидальної поведінки.
15. Групова згуртованість як чинник, що впливає на суїцидальність.
16. Соціальні засади мотивації егоцентричного самогубства.
17. Соціальні засади мотивації альтруїстичного самогубства.
18. Соціальні засади мотивації анемічного суїциду.
19. Суспільне ставлення до самогубства як фактор суїцидальності.

20. Навіювання суїцидальних настроїв засобами масової інформації, літературними творами.
21. Особливості виникнення та перебігу суїцидальної поведінки у молоді.
22. Захисні антисуїцидальні фактори.
23. Роль міжособистісних конфліктів у скоєнні самогубства.
24. Визначення в ході спостереження перших загрозливих тенденцій, знак суїцидальної поведінки підлітків та юнаків.
25. Психологічна характеристика суїцидальності неповнолітніх.
26. Імпульсивність, емоційна незрілість, емоційна нестійкість як суїцидогенні особливості психіки неповнолітніх.
27. Зовнішні чинники суїцидальності неповнолітніх.
28. Сімейні чинники суїцидальності неповнолітніх.
29. Суїцидогенні переживання неповнолітніх.
30. Суїцидонебезпечні ситуативні реакції підлітків.
31. Суїцидальна поведінка у студентському віці: причини, характеристика.
32. Самогубство в похилому віці: соціально-психологічні чинники.
33. Соціально-психологічні фактори, що детермінують суїцидальну поведінку у військових колективах.
34. Психологічні особливості самогубств серед співробітників органів внутрішніх справ.
35. Соціально-психологічні особливості суїцидальної поведінки засуджених.
36. Різновиди спроби самогубства.
37. Групи потенційних самогубців.
38. Основні завдання психолога-консультанта, щодо спроби самогубства.
39. Психотерапія як метод корекції і превенції аутоагресивної (суїцидальної) поведінки.
40. Профілактика аутоагресивної (суїцидальної) поведінки.
41. Організаційні і правові принципи надання допомоги суїцидентам.
42. Основні методи психокорекційної роботи з суїцидентами.
43. Бажана упереджувальна поведінка батьків і оточуючих зі схильними до суїциду дітьми та підлітками.
44. Рекомендації педагогічним працівникам щодо надання превентивної допомоги учневі при потенційному суїциді.
45. Професійні науково-методичні заходи і підходи у профілактичній нейтралізації та корекційній роботі психологів із суїцидентами.
46. Виявлення психологічного сенсу суїциду.
47. Техніки психологічної допомоги потенційному суїциденту.
48. Особливості телефонного консультування клієнта, який виявляє суїцидальні наміри.
49. Психологічна допомога людям, які пережили суїцид близьких.
50. Групова робота з суїцидентами.
51. Причини та приводи суїцидальної поведінки персоналу ДСНС України.

52. Основні групи факторів, що сприяють виникненню аутодеструктивної поведінки серед персоналу ДСНС України.
53. Характеристика методів та методик психологічної допомоги людям із ознаками девіантної поведінки.
54. Характеристика психокорекційної роботи, спрямованої на подолання ознак девіантної поведінки.
55. Характеристика психоконсультаційної роботи, спрямованої на подолання ознак девіантної поведінки.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

4. При виконанні індивідуальної (самостійної) роботи здобувач зобов'язаний дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувач несе відповідальність згідно з Кодексом академічної доброчесної НУЦЗ України.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Федоренко Р.П. Психологія суїциду: навч. посіб. – Вид. 2-ге, змін. та доп. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 492 с.

2. Кришталь А.О. Психологія суїцидальної поведінки: [методичні вказівки до виконання контрольної роботи для слухачів заочної форми навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, спеціальності 053 «Психологія»] / А.О. Кришталь. – Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗУ, 2021. – 14 с.

3. Освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія» підготовки здобувача на першому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2021. – 30 с.

4. Примуш В.М. Загальна соціологія: навч. посібник. – К.: Професіонал, 2004. – 590 с.

5. Психологія суїцидальної поведінки: навч. посіб. / Лебедев Д.В., Назаров О.О., Тімченко О.В., Христенко В.С., Шевченко; за заг. ред. проф. О.В. Тімченка. – Харків, 2007. – 129 с.

6. Саржевський С.Н. Суїцидологія: навчальний посібник для лікарів інтернів з спеціалізації «Психіатрія». – Запоріжжя, 2020. – 87 с.

7. Фомич М.В. Психологія діяльності в особливих умовах : навч. посіб. / [М.В. Фомич, С.І. Головченко, Г.С. Грибенюк, О.М. Дячкова та ін.] ; за заг. ред. проф. М.А. Кришталя. – Черкаси: видавець Третяков О.М., 2021. 120 с.

Допоміжна література

1. Лісова О.С. Психологія суїцидальної поведінки / О.С. Лісова. – Чернівці, 2004. – 233 с.
2. Актуальні проблеми суїцидології / під ред С. І. Яковенка. – Київ: РВВ КІВС, 2002. – Ч. 1. – 196 с.
3. Актуальні проблеми суїцидології / під ред С. І. Яковенка. – Київ: РВВ КІВС, 2002. – Ч. 2. – 140 с.
4. Блінова О.Є. Психологічні фактори суїцидальної поведінки у підлітковому віці / О.Є. Блінова // Актуальні проблеми суїцидології : зб. наук. праць. – К., 2002. – Ч. 1. – С. 31-33.
5. Діденко О.І. Суїцидальні наміри у психологічному портреті злочинця / О.І. Діденко; за заг. ред. С.І. Яковенка // Психологія суїцидальної поведінки: Діагностика, корекція, профілактика : зб. наук. праць. – Київ: РВВ КІВС, 2000. – с. 152-155.
6. Завадська Н.В. Проблема самогубства у підлітковому середовищі / Н.В. Завадська // Соціальний працівник. – 2007. – Січ. (№ 2). – С. 10-12.
7. Коцан І.Я. Психологія здоров'я людини: навч. посіб. / І.Я. Коцан, Г.В. Ложкін, М.І. Мушкевич; за ред. І.Я. Коцана. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім.Лесі Українки, 2009. – 316 с
8. Кришталь М.А. Психологічне забезпечення професійної діяльності працівників пожежно-рятувальних підрозділів МНС України : [навчальний посібник] / Кришталь М.А. – Черкаси : Академія пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля, 2011. – 226 с.
9. Патопсихологія суїцидальної поведінки / за ред. В.П. Москальця // Психологія суїциду. – Київ, 2004. – С. 145-209.
10. Психологія суїцидальної поведінки: діагностика, корекція, профілактика / під ред. С. І. Яковенка. – Київ: РВВ КІВС, 2000. – 200 с.
11. Психологія суїциду: навч. посіб. / за ред. В.П. Москальця. – Київ – Івано-Франківськ: Плай, 2002. – 260 с.
12. Тимченко О.В. Організація роботи з профілактики суїцидальних проявів серед курсантів вищих навчальних закладів МВС України // Організація виховної роботи у вищих навчальних закладах МВС України: Матеріали науково-практичної конференції. – Харків: Видво Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – С.128 – 130.
13. Тимченко О.В. Телефонна психотерапія : напрямки роботи з кризовими та суїцидонебезпечними абонентами // Вісник ХДПУ ім. 125 Г.С. Сковорди. Психологія. – Харків: ХДПУ, 2001. – Вип. 5. – С.174 – 177.

14. Miller T.W., Martin W. & Spiro K. Traumatic stress disorder: Diagnostic and clinical issues in former prisoners of war // Comprehensive Psychiatry. – 1989. – V. 30. – P.139-148.

Інформаційні ресурси

1. Саржевський С.Н. Суїцидологія : навчальний посібник для лікарів інтернів з спеціалізації «Психіатрія» [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://2020.Suitsydolohiia.pdf>

2. Фоменко К.І. Психологія губристичної мотивації суб'єкта / К.І. Фоменко діяльності [електронний ресурс]. – Режим доступу : http://psychology.univer.kharkov.ua/1819news/Diss_oct/Diss_FOMENKO.pdf

3. Перша психологічна допомога // Комісія УГКЦ у справах душпастирства охорони здоров'я [електронний ресурс]. – Львів : Друкарські куншти, 2015. – 184 с. – Режим доступу : http://persha_psychologichna_dopomoga_2015_online.pdf

Розробник:
доцент кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін
кандидат педагогічних наук, доцент

Аліна КРИШТАЛЬ